

Nurmijärven museon toimintakertomus 2023

Sisällys

Johdanto.....	3
Henkilöstö.....	3
Kokoelmatyö.....	3
Collecte-kokoelmaohjelma	
Kokoelmien määrä ja kartunta	
Osallistaminen ja kansalaistiedon kerääminen	
TAKO	
Tieto- ja kokoelmapalvelut.....	5
Museokohteet, näyttelyt ja tutkimustyö.....	7
Aleksis Kiven koti	
Taaborinvuoren museot	
Nukarin koulumuseo	
Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppi	
Vaihtuvat näyttelyt	
Verkkoaineistot ja Seinätön museo	
Kävijä- ja käyttäjämäärät	
Yleisötyö.....	11
Kulttuuriperintöopetus kouluille ja päiväkodeille	
Ikäihmisten palvelut	
Opastukset ja draamaopastukset	
Tapahtumat ja työpajat	
Museokauppa	
Yhteistyö.....	15
Nurmijärven kunnan historian 4. osa.....	15
Muu toiminta.....	16
Nurmijärven museo sosiaalisessa mediassa	
Geokätköt	

Kannen kuva: Museo teki Rajamäen uuden koulukampuksen työmaa-aitaan näyttelyn Rajamäen keskustan historiasta.

Johdanto

Nurmijärven museo on paikkakunnan kulttuuriperintöä tallentava ja vaaliva kulttuurihistoriallinen museo. Toiminnan keskiössä on Nurmijärven historiaan liittyvä tiedonvälitys, näyttelytoiminta sekä tutkimustyö.

Museokohteissa tehtiin kesän aikana kävijäennätyksiä. Aleksis Kiven kodissa, Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryypissä, Taaborinvuoren museoissa ja Nukarin koulumuseolla kävi yhteensä 13 727 vierailijaa. Se oli 36 % edellisvuotta enemmän. Myös Museokortin käyttö lisääntyi Nurmijärven museokohteissa yleisen trendin mukaisesti. Museokortin käyttäjiä oli 52 % aiempaa enemmän ja heidän osuutensa maksaneista kävijöistä oli noin puolet.

Myös museon digitoituihin kokoelmiin tutustuttiin aiempaa enemmän. Nurmijärven museon kokoelmista noin puolet (16 689 valokuvaa/esinettä/arkistoaineistoa) on julkaistu digitoituna valtakunnallisessa Finna-hakupalvelussa. Museo otti käyttöön oman Finna-näkymän, jonka osoite on nurmijarvenmuseo.finna.fi. Kokoelmien käyttömäärät Finnan kautta lisääntyivät kolmanneksella, niitä oli vuoden aikana 37 522.

Vuoden 2023 aikana aloitettiin uudelleen koronan kokonaan lopettamat vierailut vanhusten palveluyksiköissä. Ikäihmisten hakeutuvia palveluita suunniteltiin yhdessä kirjaston ja kulttuuripalveluiden kanssa keväällä ja loppuvuodesta toteutuivatkin ensimmäiset MuseoMistelutuokiot.

Vuoden 2022 kuntastrategian linjaukset huomioiva Kulttuuri-, matkailu- ja tapahtumaohjelma 2023-2030 hyväksyttiin keväällä 2023. Ohjelma ohjaa osaltaan museon toimintaa, siihen sisältyy museotoiminnan tavoitteet sekä toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi. Kunnassa kehitettävä matkailutoiminta liittyy osaltaan myös museokohteiden toiminnan kehittämiseen.

Vuonna 2022 käynnistynyt Nurmijärven historian neljännen osa kirjoitustyö jatkui. Käsikirjoituksen on määrä valmistua syksyllä 2024 ja teos julkaistaan 2025, jolloin Nurmijärven pitää hallinnollisena kokonaisuutena täyttää 250 vuotta .

Henkilöstö

Museossa työskenteli vakinaisesti kolme museoammattillista henkilöä (museonjohtaja, museoamanuenssi ja museovirkailija). Heidän lisäksi museokohteissa työskenteli kesäkaudella kolme määräaikaista opasta ja yksi tuntityöopas.

Museolla oli kolme kuukautta työkokeilija, joka teki töitä kokoelmatyön parissa. Kaksi yläkouluista oli tutustumassa työelämään yhteensä kolmen viikon ajan. Heidän lisäksi osa kirjaston työelämään tutustujista tutustui samalla museotöihin (7 päivää).

Kokoelmatyö

Museotoiminnan perusta ovat kokoelmat, niiden ylläpito ja kartuttaminen sekä kokoelmiin liittyvät tiedot, muistot ja tarinat. Kokoelmat luovat pohjan näyttelyiden rakentamiselle, tutkimukselle, tiedon ja elämysten välittämiseksi sekä asiakaspalvelulle.

Nurmijärven museon kokoelmanhoitoon liittyvät peruslinjaukset on kirjattu 2016 käyttöön otetussa kokoelmapoliittisessa ohjelmassa. Kokoelmapoliittikka toimii sekä linjauksena tavoitteista ja toimintatavoista, että käsikirjana ja ohjeena tehtävän toteuttamiseen.

Yksi vuoden 2023 esinelahjoituksista oli kunnasta tehty mainosviiri. Viirin toisella puolella on piirroksiset Nurmijärven ja Rajamäen kirkoista.

Kokoelmapoliittinen ohjelma on tarkoitus päivittää lähitulevaisuudessa.

Kokoelmatyön yksi tavoite on parantaa kokoelmien saavutettavuutta digitoimalla ja tallentamalla aineistoa ja niihin liittyvää tietoa verkkoon. Toimintatapa on, että uutena saapuva aineisto digitoidaan ja luetteloidaan heti ja sen jälkeen resurssien mukaan takautuvasti vanhempia digitoimattomia museokokoelmia.

Museon esinekokoelmat siirrettiin uusiin tiloihin syksyllä 2020, mutta kokoelmien järjestämiseen liittyvät työt tulevat jatkumaan vielä useamman vuoden ajan.

Collecte-kokoelmaohjelma

Nurmijärven, Hyvinkään, Keravan, Mäntsälän ja Riihimäen museot muodostavat Muistaja-konsortion, joilla on käytössä Collecte-kokoelmaohjelma. Ohjelma on käytössä noin 50 museolla ja säätiöllä.

Vuonna 2018 käyttöön otettua Collecte-kokoelmaohjelmaa kehitetään ja päivitetään jatkuvasti. Ohjelma elää kehittyvän kokoelmatyön rinnalla ja vastaa siksi hyvin vaativaankin museoalan dokumentointityöhön. Yleisön kannalta viimeisin suuri uudistus oli Collecten rajapinta Finnaan, joka saatiin toimimaan vuodenvaihteessa 2020-2021. Sen myötä uudet digitoidut aineistot siirtyvät Finnaan päivittäin.

Kokoelmien määrä ja kartunta

Kokoelmien kokonaismäärää ei pystytä sanomaan tarkkaan, koska osa kokoelmista on luetteloimatta. Arvion mukaan kokoelmiin kuuluu noin 10 000 esinettä, 22 500 valokuvaa ja noin 3 500 kpl arkistomateriaalia / av-aineistoa ja 1 000 kpl kirjoja. Vilho Askola -taidekokoelmaan kuuluu 1558 teosta. Kokoelman laajuus on yhteensä noin 38 500 objektia. Kokoelmien määrä tarkentuu sitä mukaa kun kokoelmia digitoidaan.

Vuoden 2023 aikana esine-, valokuva- ja arkistolahjoituksia saatiin yhteensä 32 hankintaerässä eri henkilöiltä tai organisaatiolta, sisältäen museon oman nykydokumentointityön. Valokuva-arkisto karttui 303 kuvalla, esinekartunta oli 5 kappaletta ja arkisto- ja AV-aineistokartunta 683 objektia.

Rajakaaren purkaminen ja uuden koulukampuksen rakentaminen samalle paikalle tulee vaikuttamaan huomattavasti Rajamäen taajamakuvaan. Ennen purun aloittamista rakennuksesta tehtiin dokumentointikuvaukset. Kuva Jehia Eweis.

Kaikki vuonna 2023 saapuneet uudet aineistot saatiin luetteloitua kokoelmatietokantaan tammikuuhun 2024 mennessä. Vuoden aikana kokoelmatietokantaan digitoitiin ja luetteloitiin 437 valokuvaa, 132 esinettä, 215 arkisto-objektia ja 6 av-aineisto-objektia. Vuoden loppuun mennessä kokoelmista oli digitoitu n. 80 %.

Osallistaminen ja kansalaistiedon kerääminen

Osallistaminen ja kansalaistiedon keruu on nykyisin tärkeällä sijalla kokoelmatietojen täydentämisessä. Erityisesti laajaan valokuvakokoelmaan liittyy kuvia, joiden tiedot ovat puutteellisia ja osittain vääriäkin.

Finna ja sen taustalla toimiva Collecte-järjestelmä mahdollistavat yleisön osallistumisen tietojen täydentämiseen ja tarkastamiseen. Sen lisäksi tiettyyn kylään tai aihepiiriin liittyviä kuvakopioita on lähetetty katsottavaksi tietyille kohderyhmille. Vuonna 2023 tunnistettavaksi lähetettyjen kuvakopioiden palautusprosentti oli 100% ja kaikkiin kuviin saatiin pyydetyt tiedot.

TAKO

Valtakunnallisessa kulttuurihistoriallisten museoiden TAKO-tallennustyönjaossa Nurmijärven museo on mukana poolin 3 (Asuminen ja eläminen) työskentelyssä. Tallennusvastuualueena on "Lapsiperheen arki kehyskunnassa." Vuoden 2023 aikana kokoelmaa ei kartutettu. Museo on ajoittain mukana myös poolin 7 (Vaikuttajat) ryhmässä.

Tieto- ja kokoelmapalvelut

Tärkeä osa museon toimintaa ovat asiantuntijapalvelut. Vuoden aikana vastattiin lukuisiin kyselyihin. Joukkoon mahtui varsin erityyppisiä tiedusteluja, joille kuitenkin oli yhteistä se, että ne liittyvät tavalla tai toisella paikkakunnan historiaan, rakennushistoriaan tai muuten museon toimialaan.

Kokoelmien tarkoitus on palvella tietovarantona ja sellaisena niiden olisi oltava saavutettavat. Museon kokoelmatyö pyrkii tuomaan mahdollisimman kattavasti aineistoa yleisön nähtäväksi sekä näyttelyin että verkossa omatoimisesti tutkittavaksi.

Rajamäen Shell-huoltoaseman avajaiset liikerakennus "Rahakulmassa" vuonna 1989. Kyseinen kuva saatiin lahjoituksena, kun liikkumiseen liittyvän näyttelyn kokoamisen yhteydessä pyydettiin yleisöltä huoltoasemiin liittyviä valokuvia.

Vuonna 2023 Nurmijärven museon oman Finna-sivuston kautta oli julkisesti katsottavissa 16 689 objekta, joista 10 777 oli valokuvaa, 4 687 esinettä ja 758 arkistokappaletta.

Finna-sivun suora osoite Nurmijärven museon kokoelmiin on: nurmijarvenmuseo.finna.fi.

Museon yksilöidyn Finna-sivun kautta tehtiin hakuja kokoelma-aineistoihin 37 522 kertaa. Täydennyksiä kokoelmatietoihin lähetettiin Finnan palautetoiminnon kautta 31 valokuvaan. Muita palautekanavia ei tilastoitu, mutta tietoja saapui museoon sähköpostitse, puhelimitse, viestein, Facebookissa sekä erilaisten tapaamisten yhteydessä.

Finnassa olevat kuvat on lisensoitu CC BY-NC-ND 4.0 merkinnällä. Sen mukaisesti kuvat ovat vapaasti ladattavissa ja ei-kaupallisesti käytettävissä. Kuvia ei kuitenkaan saa muuttaa millään tavoin ja kuvaajan nimi sekä säilyttävä organisaatio tulee käytön yhteydessä mainita. Koska kuvat voi ladata suoraan Finnasta ja niiden käyttö on vapaata, kuvien käyttäjämäärät eivät ole museon tiedossa.

Painokelpoisten kuvien ja kaupalliseen käyttöön tulevien kuvien tilauksia oli vuoden aikana 10 kpl.

Yleisöä kannustettiin aktiiviseen kokoelmien käyttöön, muun muassa kiinnostavien valokuvien julkaisemiseen Facebookin Nurmijärvi-ryhmissä. Julkaistuihin kuviin tuli kommentteja ja niiden ympärillä syntyi keskusteluja. Keskustelujen pohjalta saatiin toisinaan täydennyksiä kuvatietoihin. Kuvien käyttöä edesauttoivat myös museon pitämät esitelmät, joissa kuulijat opastettiin vaihe vaiheelta Finnan käyttöön ja katsottiin kädestä pitäen, kuinka hakupalvelu toimii.

Museokohteet, näyttelyt ja tutkimustyö

Aleksis Kiven koti

Kansalliskirjailijan lapsuudenkodissa tupainteriööri on säilytetty kertomaan 1800-luvun puolivälin kotielämästä. Muissa tiloissa on Kiven elämästä, tuotannosta ja ajan yhteiskunnasta kertovat näyttelyt. Niiden lisäksi näyttelyssä voi katsoa Kiven elämästä kertovan lyhytfilmin, kuunnella Kiven tekstejä ja testata Kiven kielen tuntemusta kielipelin avulla. Lapsille näyttelyssä on aiheeseen liittyviä kuvaseiniä ja pienoismalleja sekä leikittävä pienoismalli Kiven kodin pihapiiristä.

Jouluisin museossa on esillä näyttely ”On joulu-ilta”. Näyttelyssä tupa on puettu 1800-luvun puolivälin jouluasuun ja pöydälle on katettu aattoillan ateria.

Aleksis Kiven koti oli avoinna 1.6.-31.8. sekä 7.-10.10. Joulunäyttely oli avoinna 9.-10.12. ja 16.-17.12. Museoon pääsee tilauksesta tutustumaan ympäri vuoden. Museoon on vapaa pääsy perjantaisin klo 16-18 ja museoon pääsee tutustumaan Kaikukortilla.

Aleksis Kiven kodin pihapiirissä on Kekkurin museokauppa ja kahvikioski. Se oli avoinna samoina aikoina kuin Aleksis Kiven koti. Museon lipunmyynti toimii museokaupassa.

Taaborinvuoren museot

Taaborinvuorella on kuusi museorakennusta, joista kolme on entisiä asuinrakennuksia ja niissä on museonäyttelyt. Aittoja on kaksi, joista toisessa on museonäyttely. Sepän pajaa käytetään työnäytöspajana tapahtumissa.

Museoiden näyttelyt esittelevät 1900-luvun alun nurmijärveläisten arkisia askareita. Vanhimmat näyttelyistä ovat peräisin 1980-luvulta, jolloin rakennukset siirrettiin alueelle ja niistä tehtiin museoita. Alueen toiminnan kehittyessä myös museoiden näyttelyitä on alettu uudistaa. Tällä hetkellä uudistettuja näyttelyitä on kolme.

Vuoden 2023 aikana uudistettiin Nahkasuutarin mökki -nimellä tunnetun rakennuksen näyttely. Interiöörinäyttely kuvaa 1920-luvun mökkiläisen elämää. Kirjailija ja käsikirjoittaja Kirsti Manninen on kirjoittanut näyttelyyn kuunneltavaksi kuvitteellisen kertomuksen vasta itsenäistyneen torppariperheen elämästä aikana, jolloin elämänpiiri alkoi laajentua, mutta kansalais sodan varjo näkyi vielä ihmisten elämässä.

Taaborinvuoren puihin voi tutustua Nurmijärven museon ja Seikkailutaidekoulun yhdessä toteuttamalla omatoimisella seikkailupolulla. Materiaali pitää sisällään myös puihin liittyviä tehtäviä. Taaborinvuoren seikkailupolkuun liittyvä materiaali on saatavilla verkkoaineistona ja tuostettuna vihkona Taaborinvuoren museoista ja Aleksis Kiven kodilta.

Taaborinvuoren museot olivat avoinna 1.7.-13.8. sekä Taaborinvuoren tapahtumien aikana 13 päivänä. Museoihin on aina vapaa pääsy.

Nukarin koulumuseo

Museo toimii Nurmijärven ensimmäisessä koulurakennuksessa, jossa koulutyö alkoi vuonna 1873. Vanha luokkahuone ja kunnan eri kouluilta kerätty esineistö kertovat millaista koulunkäynti oli ennen. Opetustaulut, mustekynät, käsityöt ja kouluruokailuun liittyvät esineet tuovat varttuneemmille muistoja ja nuoremmille tietoa ja elämyksiä.

Koulumuseo oli avoinna helmi-maaliskuussa parillisten viikkojen lauantaina sekä syksyllä kahden lauantaina. Museoon pääsee tilauksesta tutustumaan ympäri vuoden.

Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppi

Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppi.

Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppin näyttely tarjoaa aikamatkan suomalaisen työn, teollisuuden ja alkoholikulttuurin vaiheisiin.

Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppi, aiemmalta nimeltään Rajamäen tehdasmuseo, täytti 60 vuotta. Museo avattiin yleisölle valtionyhtiö Oy Alkoholiliike Ab:n 75-vuotisjuhlavuoden kunniaksi 1963. Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppiä esiteltiin aiemmin lähinnä tehtaan omille vieraille. 2017 silloinen Altia ja Nurmijärven kunta tekivät sopimuksen tehdasmuseon avoinnapidosta yleisölle. Sopimuksen mukaan nykyinen Anora vuokraa museota kunnalle ja museo hoitaa tehdasmuseon avoinnapidon ja kaikki siihen liittyvät työt.

Ryypissä opastus sisältyi pääsymaksuun, paitsi perjantaisin, jolloin museoon oli vapaa pääsy ja omatoiminen tutustuminen näyttelyyn. Ryyppin opastukset ovat saaneet asiakkailta paljon kiitosta. Opastukset on koettu tärkeäksi myös siksi, että näyttelyn sisällöt ovat laajat ja näyttelyä ei ole tekstitetty. Omatoimikävijöille on opasvihko näyttelystä.

Yksi kunnan matkailun painopisteistä on kehittää Pohjois-Nurmijärveä matkailukohteena. Yhtenä toimenpiteenä siinä on Rajamäen alueen kehityssuunnitelman tekeminen. Rajamäen Ryyppillä on oma roolinsa vanhan tehdasalueen elävöittämisessä ja matkailun kehittämisessä alueella.

Museo oli avoinna 1.6.-20.8., Rajamäen kyläpäivänä 26.8. ja 9.-10.12. sekä tilauksesta 3.4.-26.5. ja 22.8.-29.9. Museoon on vapaa pääsy perjantaisin klo 16-18 ja museoon pääsee tutustumaan Kaikukortilla.

Vaihtuvat näyttelyt

Museon vaihtuvia näyttelyitä järjestetään pääkirjastossa Galleria Villessä ja Klaukkalan kirjaston Galleria Toivossa sekä pääkirjastossa parven vitriinissä. Kuva Galleria Villen "Elämää kumipyörillä" näyttelystä.

Nurmijärven museon vaihtuvien näyttelyiden tiloina toimivat vuorovuosin Galleria Ville pääkirjastossa ja Galleria Toivo Klaukkalan kirjastossa. Galleria Toivon näyttelyt liittyvät Klaukkalan historiaan, Galleria Villen näyttelyt ovat aihepiireiltään laajempia.

Galleria Villessä oli esillä 1.10.-30.12.2023. näyttely "Elämää kumipyörillä". Valokuvanäyttely kertoi autoista, autoilusta, teistä, liikenneturvallisuudesta ja huoltoasemista.

Pääkirjastossa kirjastosalin parvella on kotiseutuun liittyvää kirjallisuutta, paikallislehtiä ja muuta aineistoa. Siellä on myös vitriini museon pienoisenäyttelyille sekä näyttöpäätte valokuva-kokonaisuuksien esittelyyn. Pienosenäyttelyn ja valokuvakokonaisuuden sisältö vaihdetaan kahdesti vuodessa.

Vuoden 2023 pienoisenäyttelyiden aiheet olivat "Olympiaurheilun juhlaa" ja "Aapisia Nurmijärven museon kokoelmista". Näyttöllä pyöri samoihin aihepiireihin liittyviä valokuvia.

Rajamäelle työn alla olevaan koulukampuksen työmaa-aitaan tehtiin näyttely "Muuttuva, rakas Rajamäki". 5.10. avattu näyttely on esillä koko rakennusvaiheen ajan. 45 metrisessä aidassa olevassa näyttelyssä kerrotaan, kuinka kylä alkoi kasvaa muutaman talon ryhmittymästä omaksi kyläkseen Rajamäen hiivatehtaan perustamisen (1888) jälkeen.

Verkkoaineistot ja Seinätön museo

Museon sivuilla olevista verkkoaineistoista käytetyin on ollut seitsemanveljesta.net -verkkosivusto. Sitä käytetään paljon muun muassa kouluissa. Sivusto esittelee Aleksis Kiven Seitsemän veljestä -romaanin tarinoita ja teemoja sekä sitä, kuinka ja mistä professori August Ahlqvist kritisoi romaania.

1970-luvun lapsuudesta kertova tarinallinen Markalla merkkareita –sivusto valmistui 2018. Sivusto toteutettiin museoiden yhteistyöprojektina Museoviraston innovatiivisen avustuksen turvin.

Museo on julkaissut Seinätön museo –palvelun kautta 2 mobiiliopasta. ”Luonto ja historia lähellä” mobiiliopas kannustaa tutustumaan Nurmijärven alueen jää- ja kivikauteen luonnossa liikkuen. Se esittelee kolme luonnonmuodostumaa ja kertoo, kuinka ne ovat jääkaudella syntyneet. Kolmella kivikautisella kohteella voi oppaan kautta tutustua kivikauden ihmisten tavalliseen arkeen. Kivikauden asuinpaikoilta laaditut piirroskuvat esittävät tulkinnan siitä, miltä elämä paikalla olisi voinut näyttää tuhansia vuosia sitten.

Rajamäen kylästä kertova ”Lähteen ja rautatien Rajamäki” mobiiliopas kuljettaa Rajamäen hii-vatehtaan nurkkakiven vierelle ja voimalaitoksen kohinaan, Tykkitorinmäen puiden alle, kir- kon ja kansakoulun kupeelle kyläläisten keskuuteen. Sinne missä menneisyyden elämä on tisl- laantunut tarinoiksi nykyhetkeen.

Museon verkkosivuilla on lisäksi runsaasti paikallishistoriallista aineistoa.

Kävijä- ja käyttäjämäärät

Museoiden kävijämäärät nousivat selvästi edellisiin vuosiin verrattuna. Viime vuoteen verrat- tuna museoiden ja näyttelyiden kokonaiskävijämäärä nousi 36 %. Myös Museokortilla maksa- neiden määrä nousi selvästi.

	2020	2021	2022	2023
Aleksis Kiven koti	2 494	2 726	3 589	4 020
Taaborinvuoren museot	1 270	2 555	3 182	4 385
Nukarin koulumu- seo	231	184	182	479
Tehdas- ja alkoholi- museo Rajamäen Ryyppi	1 465	2 031	2 324	3 343
Galleria Ville/Galle- ria Toivo	340	0	780	1 500
Yhteensä	5 800	7 496	10 057	13 727

Nurmijärven museokohteiden kokonaiskävijämäärästä 13 727 maksaneita asiakkaita oli 4 021. Museokorttilaisten osuus maksaneista oli 51 %. Kekkurin museokaupan ja kahvikioskin kävijä- määrä oli 2 999. Heitä ei lasketa kävijätilastoihin.

Seitsemaveljesta.net- ja markallamerkkareita.fi -verkkosivustoilla oli 33 162 käyttäjää. Mobii- lioppaisiin tutustui 1 339 käyttäjää.

Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppin viittä videota ”Rajamäen Ryyppi esittää” katsottiin yhteensä 1 454 kertaa. Eniten katselukertoja oli edellisvuosien tapaan kerännyt ”Molotovin cocktail, myytti ja legenda”. Metsän poika -videota katsottiin 2 211 kertaa. Lapsille suunnatussa tarinallisessa videossa kerrotaan Aleksis Kivestä ja Seitsemästä veljeksestä.

Yleisötyö

Yleisötyö on keskeinen osa Nurmijärven museon toimintaa. Yleisötyöllä pyritään huomiomaan erilaisten yleisöjen tarpeet ja lisäämään museon palveluiden ja kulttuuriperinnön saavutettavuutta.

Kulttuuriperintöopetus kouluille ja päiväkodeille

Kulttuuriperintöopetus on tärkeä osa museon toimintaa ja siitä vastaa museoamanuenssi. Toiminta on saavuttanut vakiintuneet ja käytännössä hyvin toimivat toimintamuodot. Opetus painottuu tällä hetkellä peruskoululaisten ja päiväkotilaisten kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Museo mukana Kulttuuripolulla

Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden yhteinen kulttuuripolkuohjelma tarjoaa jokaiselle nurmijärveläiselle esikoululaiselle ja peruskoululaiselle yhdenvertaiset ja tasa-arvoiset mahdollisuudet kokea koulupäivän aikana taide- ja kulttuurielämyksiä, tutustua kotiseutunsa historiaan ja kulttuurilaitoksiin sekä oppia kirjaston käyttämistä ja tiedonhakua.

Kulttuuripolku-ohjelmassa museo vastaa 5. ja 8. -luokkalaisten toiminnasta. Viidennet luokat tekevät museovierailun Aleksis Kiven kotiin ja kahdeksannet luokat tutustuvat Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppiin ja sen lähiympäristöön. Museovierailut kuljetuksineen ovat kouluille maksuttomia, kuten kaikki Kulttuuripolkuun liittyvä ohjelma.

Viidesluokkalaisten vierailut Aleksis Kiven kotiin järjestettiin huhti-toukokuussa ja syyskuussa. Heitä oli 643 ja heille pidettiin 31 opastusta.

Kahdeksasluokkalaisten vierailut Rajamäen Ryyppiin järjestettiin huhtikuussa. Myös ulkokierroksen sisältäviä opastuksia oli 23, osallistujia oli yhteensä 382.

Päiväkotivierailut ja oppitunnit kouluissa

Museo tarjoaa lapsiryhmille kulttuuriperintöopetustuokioita ja -tunteja kouluissa ja päiväkodeissa. Ne ovat erityisen tärkeitä, koska liikkuminen museokohteisiin suuressa kunnassa on vaikeaa.

Tammi-helmikuussa päiväkodeille suunnattu Museo matkalaukussa -tuokio ”Pappi, lukkari, talonpoika, kuppari” vieraili esiopetusryhmissä ja alkuluokilla. Esityksiä oli 42, yleisöä yht. 860 (723 lasta ja 137 aikuista). Tuokion aikana tutustutaan entisajan ammatteihin ja työkaluihin. Museoamanuenssin matkalaukkuun oli pakattu esimerkiksi räätälin kyynäräkeppi ja kauppiaan vaaka.

Lokakuussa päiväkodeissa ja alkuluokilla pidettiin Aleksis Kiveen ja Seitsemään veljekseen tutustuttavia ”Metsän poika” -tuokioita. Esityksiä oli 17, yleisöä yht. 559 (481 lasta ja 78 aikuista).

Kunnan alakouluilla järjestettiin kulttuuriperintötunteja. Museoamanuenssi piti kouluilla 11 kulttuuriperintöön liittyvää oppituntia ja niitä oli kuulemassa 250 alakoululaista ja 25 aikuista. Tuntien teemat vaihtelivat oman kylän historiasta menneisyyden lapsuuteen.

Koululaisten ja päiväkotilaisten museovierailut

Koululais- ja päiväkotiryhmien museokäynnit ovat aina ikäryhmäkohtaisesti opastettuja. Koululaisryhmiä vierailee museoissa eniten keväisin.

Kaikkiaan museokohteissa (Aleksis Kiven koti, Nukarin koulumuseo, Taaborinvuoren museot, Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppi) opastettiin vuoden aikana 73 koululais- ja päiväkotiryhmää. Osallistujia niissä oli yhteensä 1280 (Kulttuuripolkuryhmät+ muut koululaisryhmät). Näiden lisäksi toimintapäivien aikana pidettiin 108 opastusta.

Ikäihmisten palvelut

Nurmijärven museon aikuispedagogisessa suunnitelmassa on suuntaviivat ikäihmisten palveluille ja toiminnalle. Toimintaa tuotetaan sen pohjalta.

Korona lopetti kokonaan vanhusten palveluyksiköissä pidetyt MuseoMuistelutuokiot. Ikäihmisten hakeutuvia palveluita ryhdyttiin suunnittelemaan uudelleen yhdessä kirjaston ja kulttuuripalveluiden kanssa keväällä 2023. Ohjelma valmistui ja siitä tiedotettiin kunnan hoivapalveluyksiköille syksyllä. Loppuvuodesta toteutuivat myös ensimmäiset MuseoMuistelutuokiot. Niitä järjestettiin 2, joissa osallistujia oli yhteensä 26.

Museoamanuenssi vieraili yhdessä muun järjestäjän ikäihmisille suunnatussa tapahtumassa puhujana, siellä osallistujia oli 16. Lisäksi museoamanuenssi osallistui kunnan järjestämään ikäihmisten messutapahtumaan yhdessä kirjastolaisten kanssa.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut ovat jo vuosia tuottaneet yhdessä ikäihmisille suunnattua K60 – tapahtuma- ja luentosarjan. Museoamanuenssin järjestämiä tapahtumia on vuosittain 6, kolme keväällä ja kolme syksyllä. Vuonna 2023 näissä kuudessa tapahtumassa oli yhteensä 107 kävijää.

Opastukset ja draamaopastukset

Aleksis Kiven kodissa, Taaborinvuoren museoissa ja Nukarin koulumuseossa opastetaan ryhmiä tilauksesta. Vuoden aikana ryhmäopastuksia pidettiin näissä kohteissa yhteensä 22, osallistujia 207. (Kiven koti 9/113 ja Nukari 13/94). Määrät eivät sisällä koululais- ja päiväkotiryhmiä. Ne on kirjattu kohtaan Koululaisten ja päiväkotilaisten museovierailut.

Aleksis Kiven kodissa on myös tilauksesta saatavissa kaksi erilaista draamaopastusta. Molempia draamaopastuksia esittää Irja Rättö. Toinen opastuksista, kekriperinteitä esittelevä ”Kun torkka kistunlautoja poltti”, valmistui syksyllä 2018. Aleksis Kiven lapsuudesta kertova ”Pappihan pojasta piti tulla” -opastus on valmistunut vuonna 2009.

”Pappihan pojasta piti tulla” draamaopastus esitettiin vuoden aikana yhden kerran, Aleksis Kiven päivänä. Osallistujia oli silloin 15.

Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppissä vierailut ovat pääosin opastettuja kierroksia. Perjantaisin museossa on ollut ns. vapaa kierto, jolloin museoon on saanut tutustua omatoimisesti ilman opastusta. Vuoden aikana Ryyppissä pidettiin 211 opastusta, joihin osallistui 1611 kävijää. Määrä ei sisällä koululaisryhmiä. Ne on kirjattu kohtaan Koululaisten ja päiväkotilaisten museovierailut.

Vuonna 2022 museo lähti mukaan kunnassa lanseerattuun Doerz.com-palveluun. Museo on tarjonnut palvelun kautta opastettuja kävelykierroksia Rajamäellä. Kierrosten otsikot olivat ”Rajamäen arkkitehtuuria” ja ”Rajamäki sodassa”. Kysyntä oli tänäkin vuonna vähäistä. Kävelykierroksia järjestettiin 4 ja osallistujia niissä oli yhteensä 11.

Aleksis Kiven kodin joulu alkoi ensimmäisen adventtina perinteisellä Joulutunnelmia-tapahtumalla. Joulurunoja ja jouluisia Kiven tekstejä olivat esittämässä Tapio Virolainen, Juha Poikela ja Anu Vänskä.

Tapahtumat ja työpajat

Museon järjestämistä tapahtumista suurin oli toukokuun lopussa Taaborinvuorella järjestetty 3-päiväinen Taaborin toimintapäivät. Tapahtuman opastukset, työpajat ja muu sisältö on kohdistettu erityisesti esikouluikäisille ja 1.-2.-luokkalaisille. Kevään 2023 toimintapäivillä vieraili yhteensä 1153 päiväkotilaista, alakoululaista ja heidän ohjaajaansa.

Toimintapäivien aikana alueella ja museorakennuksissa oli museonäyttelyiden ja opastusten lisäksi työpajoja, joissa muun muassa tutustuttiin perinteisiin käsityötaitoihin, askarreltiin, rakennettiin majoja, metsästettiin runoa ja arvailtiin satuhahmoja sekä työstettiin kiveä. Kunnan liikuntapalvelut järjestivät liikuntapajan. Toimintapäivillä pidettiin yhteensä 90 työpajaa ja 60 opastusta. Työntekijöitä tapahtumassa oli n. 30.

18.6. vietettiin Aleksis Kiven kodin pihamaalla Luonnonkukkien päivää. Tapahtuma järjestettiin yhdessä Nurmijärven Luonnon ja Palojoen kyläyhdistyksen kanssa. Tapahtuma keräsi 64 kävijää.

Ensimmäisenä adventtina Aleksis Kiven kodilla oli perinteisesti "On joulu-ilta" -tapahtuma. Juha Poikela ja Tapio Virolainen esittivät Kiven jouluisia tekstejä ja Anu Vänskä sikermän joulurunoja. Osallistujia oli 32.

Museo osallistui yhdessä kirjaston ja kulttuuripalveluiden kanssa K60 -tapahtumasarjan järjestämiseen. Museon vastuulla oli 6 tapahtuman järjestäminen, ja niissä oli yhteensä 107 kävijää (kts. kohta Ikäihmisten palvelut).

Lisäksi järjestettiin Perheiden seikkailutaidepaja Taaborilla, niittotalkoot Aleksis Kiven kodilla sekä Kiven päivän draamaopastus. Tapahtumia järjestettiin kaikkiaan 12 ja niihin osallistui 1386 kävijää (joista toimintapäivien osuus 1153).

Omien tapahtumien lisäksi museot olivat auki viitenä päivänä erilaisten kylätapahtumien aikana. Noina päivinä museokävijöitä oli runsaasti. Kunnassa ensimmäistä kertaa järjestetyn Farmikiepin aikana olivat avoinna Aleksis Kiven koti ja Nukarin koulumuseo. Muita tapahtumia olivat Rajamäen kyläpäivä, Nukarin Marrasmeinigit ja Palojoen joulunavaus.

Museokauppa

Kekkurin museokaupan yhteydessä on myös kahvikioski.

Museolla on museokauppoja museokohteissa ja kirjastoissa. Niiden valikoimat vaihtelevat tilojen mukaan. Pääkirjaston museokaupassa on laajin avoinnaolo. Museo vastaa sen myyntituotevalikoimasta ja kirjaston asiakaspalvelu hoitaa käytännön myyntityön.

Aleksis Kiven kodin yhteydessä on Kekkurin museokauppa ja kahvikioski, jossa oli tarjolla kuumia ja kylmiä juomia, jäätelöä ja pullaa. Valikoima museokauppatuotteita on myynnissä myös Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryypissä sekä Klaukkalan ja Rajamäen kirjastoissa.

Museokaupan tuotevalikoimaan kuuluu kirjallisuutta, museon omiin kokoelmiin ja Aleksis Kiven ja Rajamäen Ryypiin liittyviä tuotteita sekä jonkun verran nurmijärveläisten tuottajien tuotteita. Museokaupan valikoimaa pyritään pitämään mielenkiintoisena ja houkuttelevana. Valikoimissa on myös kokonaisuuteen sopivia tuotteita esimerkiksi Kehvolalta.

Yhteistyö

Museo tekee tiivistä yhteistyötä oman tulosalueensa muiden yksiköiden kanssa. Yhteistoimintaa kirjaston kanssa edesauttaa se, että museon toimistotilat ovat kirjaston toimistotilojen yhteydessä. Kulttuuripalvelujen kanssa on yhteistyötä tapahtumatoiminnassa ja Taaborinvuoren alueeseen liittyvissä toiminnoissa, samoin liikuntapalvelujen kanssa. Yhteistyötä tehdään tapauskohtaisesti myös kunnan muiden toimialojen ja tulosityksiköiden kanssa.

Yhteistyö lähikuntien ja -kaupunkien museoiden kanssa on toimivaa ja tärkeää. Resursseja yhdistämällä tehdään tutkimustyötä ja muita projekteja, joita pienen museon olisi mahdotonta yksin toteuttaa. Tärkeimpiä yhteistyökumppanimuseoita ovat Hyvinkään, Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Tuusulan ja Riihimäen museot. Korona-aika ja henkilökunnan vaihtuvuus eri museoissa sai aikaan sen, että yhteistyö on viime vuosina ollut aiempaa vähäisempää.

Vuonna 2023 Muistaja-museoiden yhteinen Finna eriytettiin siten, että jokainen museo vastaa itse omasta ylläpidostaan ja museoiden yhteisestä pääkäyttäjästä luovuttiin. Näin varmistetaan mahdollisuus reagoida nopeammin löytyneisiin bugeihin ja virheraportteihin, helpompi sivuston ohjelmoitavuus sekä tehokkaampi uuden henkilökunnan perehdytys. 2024 on sovittu aloitettavaksi keskustelu samanlaisesta tietokantojen eriyttämisestä myös Collecte-kokoelmanhallintaohjelman suhteen, jolloin museoiden yhteinen konsortiotason ylläpitotyö vähenisi.

Museo tekee yhteistyötä myös paikallisten yhdistysten kanssa. Erityisen merkittävä yhteistyökumppani on Nurmijärven Luonto ry. Yhdistyksen rooli yhdessä Palojoen kyläläisten kanssa on korvaamaton Aleksis Kiven kodin piha-alueen niityn hoidossa. Sen lisäksi yhdistys on järjestänyt Aleksis Kiven kodin piha-alueella Luonnonkukkien päivän tapahtuman.

Yhteistyö Keski-Uudenmaan alueellisena vastuumuseona toimivan Helsingin kaupunginmuseon kanssa on uuden museolain tuomien uusien käytäntöjen myötä lisääntynyt. Museon henkilökuntaa on osallistunut Helsingin kaupunginmuseon järjestämiin keskusteluihin ja koulutuksiin. Heihin ollaan oltu yhteydessä myös museon toimintaan sekä korjausrakentamiseen liittyvissä kysymyksissä.

Nurmijärven kunnan historian 4. osa

Nurmijärven kunta täyttää vuonna 2025 hallintopitäjänä 250 vuotta. Juhlavuoden kunniaksi kirjoitetaan Nurmijärven kunnan historian 4. osa, joka käsittelee aikaa 1960-luvulta nykypäivään.

Nurmijärven historian kirjoittajina ovat Suomen Urheilumuseosäätiöltä dosentti Ossi Viita ja FT Jouni Lavikainen. Teoksen tutkimus- ja kirjoitustyö alkoi 2022 ja sen pitäisi valmistua vuoden 2024 lopussa. Teoksen rahoitus hoidetaan kunnan konsernipalveluiden kautta. Työn ohjaajaksi ja valvojaksi nimettiin 10 jäseninen historiatoimikunta. Museonjohtaja toimii historia-toimikunnan sihteerinä.

Juhlavuodelle tulee oma verkkosivusto, jonka suunnitelma hyväksyttiin vuoden 2023 lopussa. Sivusto avataan keväällä 2024. Museo on mukana sisältöjen tuottamisessa, viestintä vastaa muuten sivustosta. Verkkosivustolle tulee tietoa kunnan historiasta, historiatyön etenemisestä ja kirjoitustyössä esiin tulleista asioista. Siellä pystyy myös jakamaan omia valokuvia ja muisteluita.

Muu toiminta

Nurmijärven museo sosiaalisessa mediassa

Nurmijärven museolla on omat Facebook ja Instagram -tilit. Facebook-sivun päivityksissä tiedotetaan museon ajankohtaisista asioista. Sen lisäksi jaetaan vuosittain vaihtuvaan teemaan liittyviä kuvia tietoineen. Vuonna 2023 vuositeemana oli "Katseita ja kohtaamisia".

Museon Instagram-tilin osoite on #rajamäenryyppi. Siellä on kuvia, tarinoita ja tietoa pääasiassa Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryypin aihepiireistä.

Seuraajia Facebook-sivulla oli vuoden loppuun mennessä 943 ja Instagram-sivulla 726.

Geokätköt

Museon julkaisemilla geokätköillä esitellään museokohteita ja niiden historiaa. Nukarin koulu-museon, Taaborinvuoren alueen sekä Kekkurin museokaupan geokätköillä kävi vuoden aikana yhteensä 196 kävijää.

Nurmijärvi

Nurmijärven kunta

PL 37, 01901 Nurmijärvi

Puh. (09) 250 021

nurmijarvi.fi